

**หลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ที่ประชาชนควรรู้**

คณิตา ราชฤทธิ์นัย
**ผู้อำนวยการส่วนส่งเสริมการบริหาร
กิจการบ้านเมืองที่ดี**

**โทร. 0-2241-9000 ต่อ 2331
มือถือ 08-1634-7883, 08-1859-7484**

ความเป็นมาของธรรมาภิบาลในสังคมไทย

เกิดขึ้นหลังจากมีปัญหาวิกฤติ

เศรษฐกิจและการเงินในปี พ.ศ. 2540

- รัฐบาลในขณะนั้นได้ขอความร่วมมือให้สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศ (TDRI) ดำเนินการค้นคว้าวิจัยเพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหา ☹

- สถาบันTDRI ได้เสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาต่อนายกรัฐมนตรีและ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2542 ให้เร่งรัดสร้างธรรมาภิบาล ในหน่วยงานของรัฐ เพื่อเป็นแกนนำในการพัฒนาและส่งเสริม ธรรมาภิบาลให้สังคมไทย ☺

การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance)

การนิยามคำว่า Good Governance

- “การบริหารการปกครองที่ดี”
- “ธรรมาภิบาล” (***)ติดตลาด)
- “ธรรมรัฐแห่งชาติ”
- “สุประศาสน์การ”
- ราชบัณฑิตยสถาน แปลว่า “การปกครองที่ดี”
- การบริหารจัดการที่ดี
- การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

การนิยามคำว่า Good Governance (ต่อ)

“การปกครองที่ดี” หมายถึง การบริหารงานโดย **ประชารัฐ** ที่มีการส่งเสริมให้มีการเชื่อมโยงเป็น **พหุภาคี** และประสานการสนับสนุนซึ่งกันและกัน ระหว่างองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในการจัดสรรและบริหารทรัพยากร เพื่อ**ตอบสนองความต้องการ**ของประชาชน ด้วยการ**มีส่วนร่วม**ของประชาชน และความรับผิดชอบของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ที่มีต่อประชาชน ได้อย่างมี**ประสิทธิภาพ** **ประสิทธิผล** โปร่งใส เสมอภาค และเป็นธรรม

หลักสำคัญของธรรมาภิบาล

1. หลักนิติธรรม (Rule of law)

2. หลักคุณธรรม (Ethic)

3. หลักความโปร่งใส (Transparency)

4. หลักการมีส่วนร่วม (Public Participation)

5. หลักความรับผิดชอบ (Accountability)

6. หลักความคุ้มค่า (Value for Money)

ระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542

พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน(ฉบับที่ 5)
พ.ศ. 2545 มาตรา 3/1

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546

การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance)

- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542
มติ ครม. เห็นชอบ เมื่อ 11 พ.ค. 2542 กับ **วาระแห่งชาติ** สำหรับการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี กำหนดระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 บังคับใช้ 11 ส.ค. 2542 (**ต่อมามีประกาศ** ระเบียบสำนักนายกฯ ลงวันที่ 9 ส.ค. 2547 ยกเลิกระเบียบฯ ฉบับนี้)

พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 มาตรา 3/1

การบริหารราชการตาม พ.ร.บ. นี้ต้องเป็นไปเพื่อ
ประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจ
ภาครัฐ ความมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่า ในเชิงภารกิจ
แห่งรัฐ การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การลดภารกิจ
และยุบเลิกหน่วยงานที่ไม่จำเป็น การกระจายภารกิจ
และทรัพยากรให้แก่ท้องถิ่น การกระจายอำนาจ
ตัดสินใจ การอำนวยความสะดวก และการตอบสนอง
ความต้องการของประชาชน ทั้งนี้ต้องรับผิดชอบต่อ
ผลงาน

พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 มาตรา 3/1 (ต่อ)

การจัดสรรงบประมาณ บรรจุแต่งตั้งบุคคล ดำรงตำแหน่ง ต้องคำนึงหลักการตามวรรคหนึ่ง การปฏิบัติราชการต้องใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยเฉพาะคำนึงถึง ความรับผิดชอบ ของผู้ปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วม ของประชาชน การเปิดเผยข้อมูล การติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล การปฏิบัติงาน ทั้งนี้ ตามความเหมาะสมของแต่ละภารกิจ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรานี้ จะตราพระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการปฏิบัติ

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการ บริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546

ประโยชน์ที่ได้รับ

- รัฐกำหนดนโยบายและเป้าหมายการดำเนินงานชัดเจน
- ส่วนราชการ/ข้าราชการมีแนวทางการปฏิบัติเป็นมาตรฐานชัดเจน โปร่งใส วัดผลการดำเนินงานได้
- ประชาชนได้รับบริการที่สะดวก รวดเร็ว ตรวจสอบการดำเนินงานได้ มีส่วนร่วมในการบริหารงาน

การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

พ.ร.ฎ. ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหาร กิจการบ้านเมืองที่ดีพ.ศ. 2546 มาตรา 52

➤ให้ อปท. ประยุกต์ใช้อย่างน้อยเรื่อง คือ
การลดขั้นตอน อำนวยความสะดวก
และตอบสนองความต้องการของประชาชน
เป็นหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทยดูแลและ
ให้ความช่วยเหลือแก่ อปท.

พ.ร.บ. จัดตั้ง

- พ.ร.บ. อบจ. (ฉ.3) พ.ศ. 2546 มาตรา 54/1
- พ.ร.บ. เทศบาล (ฉ.12) พ.ศ. 2546 มาตรา 50 วรรคสอง
- พ.ร.บ. สภาตำบล และ อบต.(ฉ.5)พ.ศ.2546 มาตรา 69/1

...การปฏิบัติงานตามหน้าที่ของ... ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับว่าด้วยการนั้น ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด...

1.การบริหารภารกิจเพื่อให้เกิด ประโยชน์สุขแก่ประชาชน (=โปร่งใส นิติธรรม มีส่วนร่วม)

แนวทางปฏิบัติตามหลักเกณฑ์

1. การเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร
2. การจัดวาง/ติดตามระบบควบคุมภายใน
3. เปิดเผยข้อมูลงบประมาณ/จัดซื้อจัดจ้าง
4. มีการศึกษาวิเคราะห์ก่อนดำเนินการ
5. รับฟังความคิดเห็นและชี้แจงประชาชน

2. การบริหารงานเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ต่อภารกิจของ อปท. (=นิติธรรม มีส่วนร่วม คุ่มค่า)

แนวทางปฏิบัติตามหลักเกณฑ์

1. การจัดทำแผนพัฒนา(แผนยุทธศาสตร์ฯ และแผนพัฒนาสามปี)โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน สนับสนุน การขับเคลื่อนแผนชุมชน⇒แผนท้องถิ่น⇒ประสาน/บูรณาการ
2. ติดตามประเมินผลเพื่อนำมาทบทวน/ปรับปรุงแผนพัฒนา
3. นำแผนพัฒนาสามปีมาเป็นกรอบในการจัดทำงบประมาณฯ
4. จัดทำข้อตกลงในการปฏิบัติราชการ
5. บูรณาการภารกิจระหว่าง อปท.และหน่วยงานอื่น
6. ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ในหน่วยงาน

3.การบริหารภารกิจอย่างมีประสิทธิภาพและ เกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจ (= นิติธรรม คุ้มค่า โปร่งใส)

แนวทางปฏิบัติตามหลักเกณฑ์

1. จัดทำแผนการดำเนินงาน กำหนดเป้าหมาย ระยะเวลา
งบประมาณที่ได้ใช้อย่างประหยัด มีประสิทธิภาพ และเผยแพร่
โดยทั่วไป
2. จัดซื้อ/จัดจ้างอย่างเปิดเผย คุ้มค่า เทียบธรรม
3. แจ้งผลการอนุมัติ/อนุญาตที่ส่วนราชการร้องขอภายใน 15 วัน
หรือตามประกาศกำหนดระยะเวลาของ อปท.
4. ต้องพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาต่างๆ โดยเร็ว
5. การสั่งราชการต้องถูกต้องตามระเบียบแบบแผนของทาง
ราชการ

4. การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน (=คุ่มค่า โปร่งใส นิติธรรม)

แนวทางปฏิบัติ

1. กระจายอำนาจ⇒มอบอำนาจการตัดสินใจ
2. ควบคุม ติดตาม กำกับ ดูแลการใช้อำนาจ
3. ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ หรือ โทรคมนาคมตามความเหมาะสมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ลดขั้นตอนบริการ
4. จัดทำแผนภูมิขั้นตอนและระยะเวลาดำเนินการ และประชาสัมพันธ์ เปิดเผย
5. บริการเชิงรุก จัดตั้ง/สนับสนุนศูนย์บริการร่วม

5. การปรับปรุงภารกิจของ อปท. (= นิติธรรม คุ่มค่า รับผิดชอบ)

แนวทางปฏิบัติตามหลักเกณฑ์

1. ทบทวนปรับปรุงบทบาท/ภารกิจ

และอัตรากำลัง

2. ทบทวนกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ เพื่อ
ปรับปรุง แก้ไข ยกเลิก

6.การอำนวยความสะดวกและตอบสนองความต้องการของประชาชน (= นิติธรรม โปร่งใส มีส่วนร่วม รับผิดชอบ)

แนวทางปฏิบัติตามหลักเกณฑ์

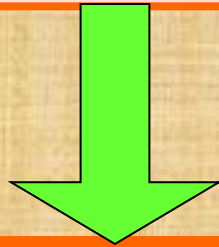
1. กำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จของงานบริการสาธารณะ
ทุกงาน ประกาศให้ประชาชนทราบ
2. กระบวนการแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อน แจ้งผลการ
ดำเนินการภายใน 15 วัน หรือตามระยะเวลาที่กำหนด
3. จัดให้มีช่องทางสื่อสารที่หลากหลายในการร้องทุกข์
ร้องเรียน แสดงความคิดเห็น

7.การประเมินผลการทำงาน

แนวทางปฏิบัติตามหลักเกณฑ์

1. จัดให้มีบุคคลภายนอกมาร่วมประเมินผลการทำงาน
ราชการ อปท. ใน 4 มิติ
 - ผลสัมฤทธิ์ของภารกิจ
 - คุณภาพการให้บริการ
 - ความคุ้มค่า
 - ความพึงพอใจของประชาชน
2. การประเมินบุคคล
3. พิจารณาใช้งบประมาณเหลือจ่ายเงินเป็นรางวัล
ให้แก่ขรก. พนง.ท้องถิ่น ตามหลักเกณฑ์ที่ ก.กำหนด

ปัจจัยที่เป็นข้อจำกัดในการสร้างธรรมาภิบาลหรือการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

1. ลักษณะวัฒนธรรมทางสังคมที่ไม่เอื้อต่อหลักการประชาธิปไตย ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน
(ปชต.โดยตัวแทน=การปกครองโดยคนส่วนน้อย ภายใต้การควบคุมของคนส่วนใหญ่)
2. ระบบอุปถัมภ์
3. จิตสำนึกเพื่อสังคม

แนวทางแก้ไข

1. ศึกษาและทำความเข้าใจให้ชัดเจน
2. สร้าง/ฟื้นฟูจิตสำนึกเพื่อสังคม
3. ลงมือปฏิบัติ

😊เริ่มจากตนเอง

😊😊 สร้างเครือข่าย 😊😊

ความคาดหวังของประชาชน

1. กล้ายืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง
2. มีความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบ
3. มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้
4. ไม่เลือกปฏิบัติ
5. มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน

➤ บทบาทของผู้บริหาร อปท.

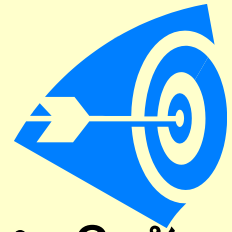
1. ปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมาย
2. ยึดถือความสุจริตและเที่ยงธรรม
3. ทำงานอย่างชัดเจนและโปร่งใส
4. รับผิดชอบต่องานที่ทำ
5. ให้ประชาชนมีส่วนร่วม
6. เชื่ออำนาจต่อการตรวจสอบ

ข้อคิดธรรมมาภิบาลกับการทำงาน
“บริการ” คือ งานของเรา

☺Service Mind☺

- ใครคือคนสำคัญที่สุด?
- อะไรคืองานที่สำคัญที่สุด?
- เวลาใดคือเวลาที่สำคัญที่สุด?

ธรรมะกับการทำงาน

- **Little Buddha**=ตั้งปณิธานแล้วทำให้สำเร็จ
 - **ณรรน้อยเจ้าปัญญา**=ศึกษาให้ดี ลึกซึ้งที่สุด
 - **พระปางลีลา**=แสวงหาโอกาส
 - **มังกรในกรอบแก้ว**=จงใช้ความสามารถเต็มที่
 - **ทหารของจีนสี่ฮ่องเต้**=รินหัวใจใส่งาน
- “ทำงานมั่ว” ถือเป็นความชั่วของชีวิต**

ธรรมะกับการทำงาน

- พระปางไสยาสน์= พักผ่อน ดูแลสุขภาพ
- หัวโขน=ไม่ยึดติด ไม่ทุกข์
- มือของผู้ให้=เป็นที่รักของผู้รับ เบิกบานใจ
- ท่านพุทธทาสกับข้อธรรม=ปล่อยวางทรัพย์
ชื่อเสียง เกียรติยศ
- พระพุทธรูปปางสมาธิ=สมาธิ สงบ ดุจจิต
- มือเดียว คำเดียว=พอเร็ว สุขเร็ว ไม่ประมาท

การนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เพื่อนำไปสู่การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

นำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้กับ อปท. ได้แก่ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข โดยเฉพาะเรื่องการใช้จ่ายงบประมาณของ อปท. ดังนี้

⇒ 3 ห่วง ได้แก่

1. พอประมาณ : ไม่ตั้งหรือใช้จ่ายงบประมาณเกินตัวหรือเกินสมควรแก่ฐานะการคลัง

2. มีเหตุผล : วางแผนและใช้งบประมาณตามอำนาจหน้าที่ ภารกิจของ อปท. ตามแผนพัฒนาทำไว้ หรือเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนตาม พรฎ. ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมือง ที่ดี ที่คำนึงถึงประโยชน์สุขประชาชนเป็นหลัก หากจะต้องใช้จ่ายเร่งด่วนควรเป็นเรื่องจำเป็น เช่น เกิดสาธารณภัย งานนโยบายสำคัญของรัฐ เป็นต้น

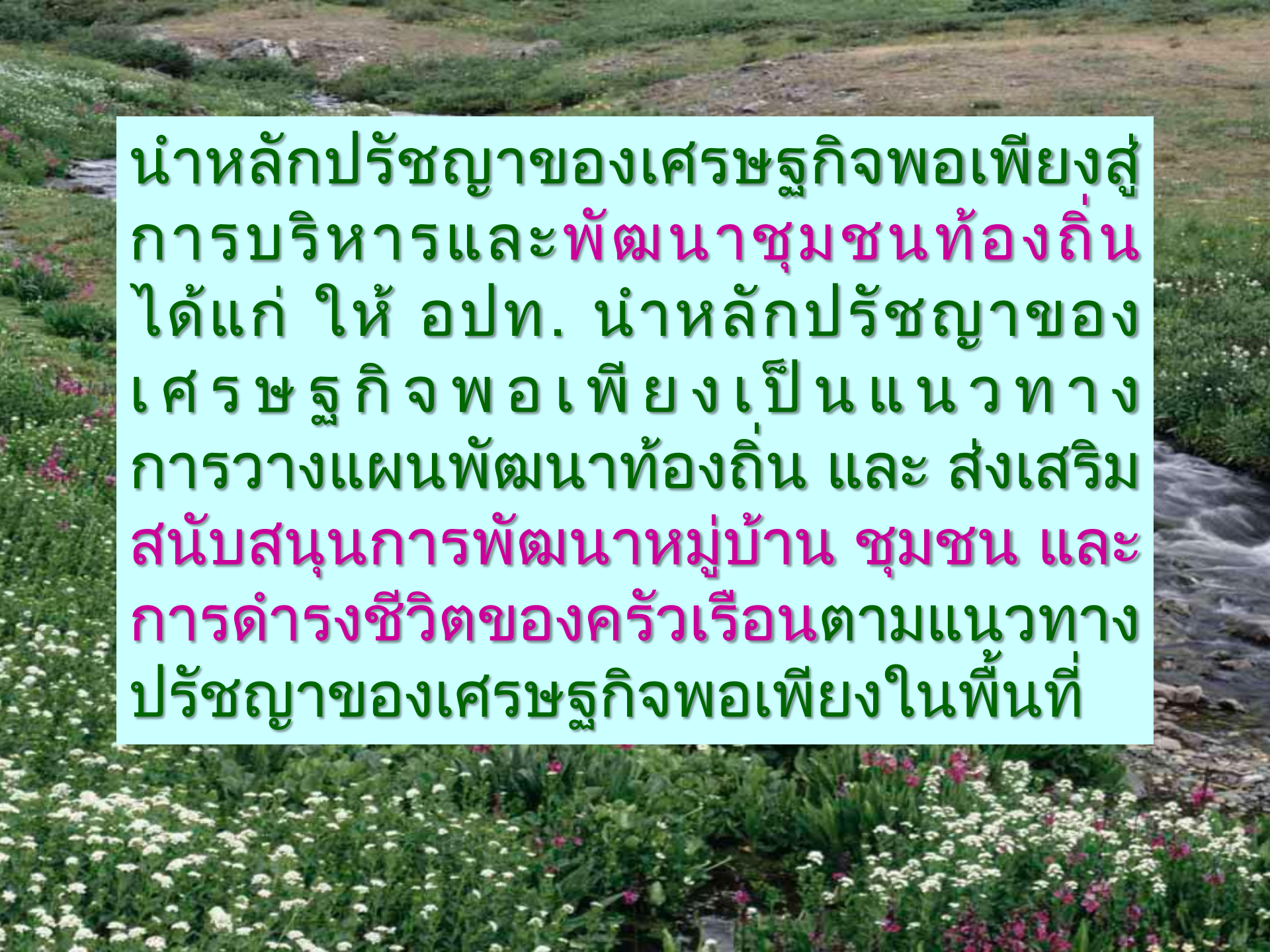
3. สร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว : สามารถพัฒนาการจัดเก็บรายได้ การรักษาฐานะการเงินการคลัง พิจารณาการจัดทำภารกิจต่าง ๆ ที่คุ้มค่า

การนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เพื่อ
นำไปสู่การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

⇒ 2 เงื่อนไข ได้แก่

1.) ความรู้ : อปท. ต้องมีทั้ง รอบรู้ รอบคอบ
ระมัดระวังในการปฏิบัติงาน ใฝ่หาความรู้และปฏิบัติตาม
ระเบียบกฎหมาย ปฏิบัติงานอย่างรอบคอบ ระมัดระวัง
การปฏิบัติงานและการใช้จ่ายเงินอยู่เสมอ

2.) คุณธรรม : ทั้งผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานใน
อปท. ต้องมีหลักคุณธรรมในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะเป็น
เครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ให้ประพฤติปฏิบัติชอบ ห่างไกล
จากการทุจริตคอร์รัปชัน

นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่
การบริหารและพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
ได้แก่ ให้ อปท. นำหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทาง
การวางแผนพัฒนาท้องถิ่น และ ส่งเสริม
สนับสนุนการพัฒนาหมู่บ้าน ชุมชน และ
การดำรงชีวิตของครัวเรือนตามแนวทาง
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่

ได้เป็นอะไร...

ไม่สำคัญเท่ากับ

ได้ทำอะไร...

คณิตา ราษฎร์นุ้ย
ผู้อำนวยการส่วนส่งเสริม
การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

โทร. 0-2241-9000 ต่อ 2331

มือถือ 08-1634-7883, 08-1859-7484

Kanita_bam@yahoo.com